

Poboljšanje zdravstvene, socijalne, mirovinske, radne i ekološke zaštite stanovništva Hrvatske

Mate Ljubičić

• Zdravstvo

1. Uvođenje u zdravstvenu zaštitu obiteljskog liječnika koji cjelovito poznaje svoju populaciju, uz rad u dvokratnom radnom vremenu, kako bi se izbjeglo, ponekad nepotrebno izostajanje zaposlenih s radnog mjesta.

2. Hitno poboljšanje stomatoloških normativa u Hrvatskoj. Sadašnji standardi ne osiguravaju ni osnovni minimum stomatološke zaštite građana, jer je nedogovarajući broj ordinirajućih liječnika-stomatologa prema broju zbrinjavajućeg pučanstva.

3. Uvođenje privatnih ordinacija opće prakse i stomatoloških ordinacija u lanac zdravstvene zaštite s istovjetnim pravima i dužnostima.

4. Uvođenje privatnih ljekarni s istim pravima i dužnostima poput ljekarni u državnom vlasništvu.

5. Dosljedna provedba slobode građana u izboru obiteljskog liječnika i liječnika-stomatologa.

6. Prestrukturiranje postojećih bolničkih kapaciteta prema potrebama naše populacije.

7. Prevencije i unapređenje zdravlja građana moraju ponovo dobiti svoje odgovarajuće mjesto.

Nužno je osnivati nove, zasad nepostojeće zavode za zaštitu zdravlja na razini zajednice općina, kao i stručno-kadrovsko te materijalno upotpunjavanje već postojećih.

Prvorazredni zadaci zavoda moraju biti:

a) praćenje masovnih pojava u društvu, b) praćenje obolijevanja i smrtnosti u populaciji kao posljedice agresivnih agensa na društvo, c) predlaganje mjera za sprečavanje ili ublažavanje djelovanja agresivnog agensa na društvo (agresivni agensi: psihički, ideologijski, socijalni, biološki, kemijski i fizikalni).

Veću pozornost posvetiti zdravstvenom prosječivanju, koje je bilo zanemareno u zdravstvu.

8. Obvezno pohađanje povremenih stručnih sastanaka u okviru (sekcija) Zbora liječnika Hrvatske, na kojima bi se zdravstveni radnici upoznavali s novoprihvaćenim gledištima u zaštiti, dijagnostici i terapiji pripadajuće medicinske podstrukture. Neopravdano neodazivanje ovim seminarima povlači posljedicu – gubitak dozvole za rad.

9. Stručne sekcije Zbora liječnika Hrvatske, moraju obnoviti suradnju s odgovarajućim zdravstvenim ustanovama u svijetu, poglavito s europskim ustanovama, a stručne sekcije ZLH moraju preuzeti aktivnu ulogu uspostavljanja veza s našim liječnicima – iseljenicima.

10. Ukidanje sadašnje organizacije uprave zdravstvenih ustanova, gdje obično za direktora biramo najuglednijeg liječnika te time gubimo dobrog stručnjaka i odgojitelja, a dobivamo lošeg administratora.

Uvođenje mjesta medicinskog ravnatelja zaduženog za stručnu medicinsku organizaciju rada i za etičnost. Uvođenje mjesta upravitelja (menadžera) zdravstvene organizacije iz redova sposobnih ekonomista, odgovornog za tehničko-pravno-gospodarsko funkcioniranje.

Uvođenje jedinstvenog pravilnika o nagrađivanju zdravstvenih radnika za cijelu republiku Hrvatsku.

Ukidanje svih nestrukovnih sastanaka u radno vrijeme.

Otpuštanje ili prekvalifikacija mnogih administrativnih izvršitelja, koji u predloženom modelu postaju suvišni.

11. Republički «ministar» zdravlja mora se birati uz suglasje Zbora liječnika Hrvatske, jer je to jedino moguće jamstvo uspješnije suradnje vrhovnog zdravstvenog administratora u republici i

staleške organizacije zdravstva u Hrvatskoj.

12. Opće republičko izdvajanje za dovršenje Sveučilišne bolnice Zagreb kao životno važnog objekta za cijelu republiku. Vrhunsku medicinu, nažalost, ne možemo u bliskoj budućnosti policentrički razvijati zbog znatnog nedostatka potrebnih sredstava.

13. Zdravstvo se mora financirati iz fondova zdravstvenog osiguranja, a za nerazvijene općine treba postojati stavka u budžetu Republike za sufinanciranje do visine provedenih osnovnih standarda medicinske zaštite.

Viši stupnjevi medicinske zaštite (izvan prihvaćenih normativa) moraju se osiguravati osobnim udjelom, sponzorstvom poduzeća, zadužbinama i tržišnom cijenom usluga za strane državljane i privatne osiguranike.

• **Rad i zapošljavanje**

1. Uvođenje europskog radnog vremena 9 – 17 za jednosmjenska poduzeća (iznimka su uslužne djelatnosti). Pouzdani rezultat takvoga radnog vremena jest veća uspješnost u radu, koja za sobom donosi povoljnije materijalno nagrađivanje, a nepotrebno čini prekovremeno iscrpljivabje organizma, uz napokon, bolju kvalitetu življenja. Isto radno vrijeme postupno dovodi sadašnje neprofesionalne poluratare-poluindustrijske radnike do izbora stanovite djelatnosti koju će profesionalno obavljati.

2. Poduzeća koja uvedu europsko radno vrijeme moraju prijeći na 40-satni tjedan, jer je dokazano da tjedni višak od 2 sata ne donosi rezultate u višku proizvodnje.

3. Prednost u zapošljavanju tjelesno oštećenih osoba sposobnih za određene poslove, kao što su slijepe osobe na telefonskim centralama, invalidi ruku i nogu na informacijskim točkama i novinskim kioscima, te određeni poslovi u maloj privredi.

• **Socijalna zaštita**

Socijalna zaštita građana obuhvaća pomoć svim starim, nemoćnim, hendikepiranih (duševno ili tjelesno) i siromašnim osobama. Pomoć pružaju: a) članovi obitelji (djeca, unuci), b) sugrađani (susjedi), c) društvene organizacije (socijalne ustanove, Crveni križ.....), d) dobrovoljne organizacije (Karitas i sl.)

U vezi s poboljšanjem socijalne zaštite naših sugrađana predlažemo slijedeće:

1. Izjednačavanje prava i dužnosti Karitasa s organizacijom Crvenog križa u dijelu gdje im se usluge podudaraju.

2. Izjednačavanje prava i dužnosti dječjih vrtića koje vode časne sestre s onim društvenih organizacija.

3. Osiguranje besplatnog prijevoza socijalno ugroženih invalidnih osoba u urbanim sredinama.

4. Sva djeca do završetka redovnog školovanja imaju pravo na dječji doplatk. Pojedinačna vrijednost dječjeg doplatka mora rasti razmjerno s brojem djece.

5. Jedan od roditelja ima pravo koristiti se skraćenim radnim vremenom (4 sata) do polaska djeteta u prvi razred škole.

6. Jedan od roditelja ima pravo trajno se koristiti skraćenim radnim vremenom (4 sata) za njegu i odgoj mentalno zaostalog ili teško fizički oštećenog djeteta.

7. Osiguranje besplatnih školskih knjiga za svu djecu u osnovnom obrazovanju.

8. Osiguranje besplatnog gradskog prijevoza za treće i svako dalje dijete do kraja obveznog školovanja.

9. Njegovanje i razvijanje karitativnih navika u supomoći ugroženih osoba kod maloljetnog stanovništva.

10. Oslobođanje dječje hrane svih poreza i društvenog davanja u lancu od proizvođača do završnog prodajnog mjesta.

11. Osnivanje specijalizirane banke za stanogradnju. Korištenje 35-godišnjeg kredita (s pet posto dioništva) namjenjeno je isključivo za jednokratno rješavanje stambenog pitanja mladih bračnih parova. Izvor sredstava novoosnovane banke osiguran je prodajom postojećih «društvenih stanova».

• **Ekologija**

Cilj: Zaštita ljudi od zagađenosti zraka, vode, hrane, ionizirajućeg zračenja i buke.

Prijedlozi za poboljšanje sadašnjeg stanja:

1. Uvođenje ekoloških EEZ normativa.

2. Gdje zasad nisu usaglašeni stavovi članica EEZ-a, primjenjivati njemačke ekološke normative.

3. Od.1.1.1991. godine uvođenje obveze da se u prvoregistrirane (nove) automobile ugrađuje katalizator za bezolovni benzin.

4. Zamjena ložišta na kruta goriva ložištima na pli (gdje postoji plinovod).

5. Svi novoizgrađeni objekti moraju imati zaštitne reduktore za zrak i podzemne vode, a za stare objekte ostaviti vremenski rok od pet godina dokada moraju biti dograđeni reduktori.

6. Mikroklimatske uvjete na radnim mjestima treba da nadziru ovlašteni javnozdravstveni laboratoriji. Ovo područje je osobito zanemareno u proteklom razdoblju.

7. Nadzor vodoopskrbe i prehrane (sirovina, prerada i distribucija namirnica) mora se dosljedno provoditi prema standardima u javnozdravstvenim ustanovama, a financiranje mora biti iz budžeta.

8. Donošenje novog pravilnika o dispoziciji krutog otpada, s tim da se primjenjuje odmah i dosljedno.

9. Dosljedna primjena normativa pri izgradnji novih objekata, zaštite ljudi od buke, s potrebnom dopunom pravilnika u dijelu nonoprihvaćenih tehnologija.

10. Formiranje nove nadstranačke stručne nadzorne komisije za rad nuklearke «Krško», zadužene za objektivno obavješćavanje javnosti i s pravom da u određenim okolnostima privremeno zaustave njen rad (uz suglasje republičke inspekcije zadužene za zaštitu ljudi od ionizirajućeg zračenja).

11. Za izgradnju buduće bilo koje nuklearne centrale potreban je narodni referendum.

12. Podržavanje i usklađivanje svih razboritih prijedloga i akcija pokreta «Zelenih».

13. Zabrana automobilskeg prometa (osim javnog) u gradovima kad je onečišćenje zraka prešlo dopuštene granice.

• **Mirovinsko osiguranje**

Svijesni velikih teškoća u kojima će biti umirovljenici slijedećih 20 godina predlažemo:

1. Ukidanje SIZ-ova mirovinskog osiguranja i uvođenje mirovinskih fondova. Rukovodstvo novoosnovanih mirovinskih fondova dužno je oplemenjivati pritječući kapital na tržištu.

2. Radni vijek traje 45 godina, od 18. do 63. godine života, jednako za muškarce i žene.

3. Zaposlenim osobama retrogradno se priznaje;

a) vrijeme redovnog školovanja nakon 18. godine života – maksimalno 6 godina (12 semestara medicine), b) redovno služenje vojnog roka i c) za majke koje nisu bile uposlene za vrijeme odgoja male djece – najviše do 10 godina, ovisno o broju djece.

4. a) Svaka zaposlena osoba od 58. do 63. godine života, tj.do pet godina prije navršanih uvjeta za punu mirovinu, ima pravo prekinuti radni odnos i zatražiti mirovinski obračun prema masi uplaćenih sredstava i godinama radnog staža.

b) Tako obračunata mirovinska osnovica počela bi se isplaćivati u punom iznosu s navršenom 63.godinom života.

c) U prijelaznom razdoblju (58-63 godine) isplaćivalo bi se iz mirovinskih fondova 50% obračunske mirovine.

d) Ako poslodavac upućuje radnika u prijevremenu mirovinu, dužan mu je u prijelaznom razdoblju nadoknaditi isplatu do pune obračunske vrijednosti mirovine.

5. Osnovica za mirovinu su realno izdvojena sredstva u mirovinski fond i godine radnog staža.

6. Svaki pojedinac ima pravo na dobrovoljno povišeno izdvajanje za mirovinski fond kako bi

osigurao povoljniju osnovicu.

7. Osobe koje su sposobne i žele raditi, a neko poduzeće ima potrebe za njihovim uslugama, mogu raditi i nakon navršene 63. godine života.

Samo ovaj radikalni model osigurava u budućnosti siguran, stabilan i povoljan život starih ljudi u našoj republici (provjeren na matematičkim modelima).

Objavljeno u HSLB OBZOR, 21. ožujka 1990.

Autori:

Dr.sc. i med. Mate Ljubičić

Mr.sc.dr med. Željko Baklajić

Mr.sc.dr med. Miroslav Svjetličić